

Vi kvinnor

Nr. 7. Årg. 2.

Oktober 1950

i Demokratiskt
Världsförbund

U'r Siri Derkerts skissbok

Valet

Valdagen den 17 september 1950 är över. Det gällde val till landsting och kommunala förtroendeposter allt efter s. k. proportionell rättvisa mellan de olika partierna. Utgången var egentligen denna gång på förhand given oberoende av valtal och vallöften. De borgerliga partierna — och till dem får man väl räkna socialdemokraterna — utmärkte sig strängt taget genom en rörande enighet. Svårigheten för dem var snarare att finna olikheter, som ändå inte behövde bryta förbindelserna. Högern var kanske något mindre konservativ än socialdemokraterna, vilka ivrigt gå in för byråkrati och centralisering. Högern förlorade en del, socialdemokraterna ökade istället. Folkpartiet var inte så överväldigande frisinnat, och ej heller stördes fyrväpplingen av bondeförbundet. Alla ville de upprusta. Mot vilka? Mot kommunisterna? Men kommunisterna gingo först och främst in för fred. Kommunisternas röstetal minskade. Var det således flertalets önskan att rösta och

rusta mot fred. Eller var det snarare den obeskrivliga hetskampanj i pressen och från de fyra »borgerliga» partierna, som avgjorde valet? Många av väljarna har kanske röstat i blind förskräckelse, under det att utrikesministern stod likgiltig för vilka medel, som användas för att förstöra världen, om den skall förstöras, och statsministern hemsöktes av »olustkänslor» inför en fredsappell.

Ärligt talat! Kan det vara rätt, klokt eller lyckligt för ett land, som kallar sig neutralt, att föra en politik, vilken lutar åt ett eller annat väderstreck? Hur går det då med alliansfriheten? Sådant kan få ödesdigra följder. I samtliga val måste varje parti ha det »bästa» på sitt program, det hör till och är riktigt. Resultatet av årets val blev dock inte utslag för en uppriktig fredsvilja, en vilja till varaktig fred med alla.

Elisabeth Tamm.

Har vi en svensk järnridå?

Harold Leycock, Mavis King och Richard Jones har passerat Stockholm. Har någon av er hört talas om dem förut? Inte ett knyst. Den 27 september fann man deras porträtt på första sidan i Dagens Nyheter — engelska medborgare på hemväg från Moskva, där de arbetat på *en o censurerad engelsk veckotidning, British Ally, som under 9 år utgivits på ryska språket i en upplaga på 50,000 ex.*

Mr Richard Jones berättar för D. N.:

British Ally var en tidning av betydelse: 50,000 exemplar betyder minst en halv miljon läsare. Man har med skäl kunnat räkna med att varje tidning kommit under minst tio par ögon. Britanski Soyusnik har distribuerats per post och kunnat köpas i presskiosker till en spridning över hela Ryssland. Den har funnits tillgänglig i Vladivostock och Novosibirsk, Stalingrad och Kiev, Charkov och Leningrad.

Tidningen har bl. a. innehållit brittisk syn på Marshallplanen, på Brysselpakten, artiklar om Englands hälsovårdsfråga, om Churchill och under en stor rubrik en redogörelse för 52 nationers stöd till Sydkorea. Och den har utkommit o censurerad i nio år.

Den 3 september daterades det sista numret. Det innehöll ett referat från Genèveavtalet om ryskt tvångsarbete. Richard Jones fick — enl. D. N. —

besked från tryckeriet att tidningen inte kunde tryckas. Tryckeriet skulle till 1 oktober vara upptaget för tryckning av skolböcker.

British Ally är således inte förbjuden. Det otryckta numret skall komma 1 oktober. Men de brittiska medarbetarna är i Stockholm på hemresa.

De tycker — och det har de väl statistik på — att det blivit för många returexemplar det sista året.

Ryssarna anser kanske inte briterne som allierade längre . . .

Men varför har ingen i svensk press kunnat lugna ner mej och andra i Sverige som legat vakna om nätterna av oro för att »ryssarna får ju ingenting veta»?

Dagens Nyheters upplysning att engelsmännen utgivit en tidning i Moskva under nio år, som o censurerad varje vecka träffat en halv miljon ryssar — det var för de flesta svenskar en stor nyhet.

Men att den inte kommit förr gör att man undrar om det kanske finns en svensk järnridå . . .

C-M.

Så långt vår röst når...

Detta anförande höll SKV:s ordförande i Moskvaradion till lyssnare i Sovjetunionen. Översättningen från svenska gjordes av Nina Krymova

● **VI SVENSKA KVINNOR**, som under 2 veckor haft lyckan att få besöka Sovjetunionen, är helt fyllda av allt vi sett och av all värme vi mött. Vi har sannerligen mottagits med öppna armar. Vi har farit vida omkring — Leningrad — Moskva — Stalingrad — Moskva — Kiev — en ukrainsk kolchos — Moskva än en gång. Bilder drar förbi vår inre syn. Sköna palats, ändlösa fält, Volga och Dnjepr, regn i Moskva, het sol över Stalingrad, kastanjeträden i Kiev, den sagolika söndagsmältiden på kollektivbruket, tornen i Kreml mot aftonhimlen.

● **MEN ANDRA BILDER** har trängt djupare in. De drar inte förbi, de finns kvar. Bilder av förstörelse och återuppbyggnad. Så mycket av förstörelsen har redan utplånats genom det jättearbete ni genomfört med oändligt tålamod och uthållighet att vi nästan inte kan fatta förödelsens vidd och förfärlighet. Det känns smärtsamt att ens fanasi inte räcker till. Men vi står med vördnad inför det vi sett och fattat. Vi kommer inte att glömma det.

● **ÄNNU ANDRA BILDER**, ljusa vackra, står levande och lyser framför oss. Bilder av människor. Barnen först och främst. De små krypen på pediatrika institutet i Leningrad, som låg i en rad och vände sina huvud efter en färgrik leksak, som flyttades framför dem. De söta 2-åringarna, som kunde göra gymnastikrörelser så bra. Hela raden av skolflickor i en mellanskola; så många flätor, så mycken naturlig omedveten grace, en sådan väl balanserad glättighet. Eller våra kära vänner i Stalingrads barnhem. De mötte oss förtröendefullt som vänner från första stund. De dansade behagfullt och ogenerat för oss i sina tjocka vardagsskor, eftersom vi kom så oväntat att de inte hunnit byta. De bjöd oss på sina äpp-

Ankomst till Moskva. Nadesjda Parfenova, Antifascistiska kvinnokommitténs r. ordförande, och Andrea Andreen.

len och frågade oss, vad det fanns för hjältar i vårt land. Och många andra barn. Den 9-åriga flickan på Leninbiblioteket, som hade läst barnkatalogens alla böcker. — Hon leder över till bilder av ungdom; där i Leninbiblioteket satt de tätt, tätt runt läsborden, djupt försjunkna. Eller andra ungdomsbilder: den smärta flickan i traktorfabriken, som fyllt sin årsplan till 150 %, hon skötte sin maskin lika suveränt, fast det led mot arbetstidens slut en mycket varm dag — eller pojkar som en lika varm kväll energiskt tränade ansträngande folkdanser efter arbetsdagen.

● **OCH SÅ ÄR DET BILDER** av vuxna, kvinnor mest förstås. Så många av era framstående kvinnor på alla olika yrkesområden har vi fått möta och tala med. Och vanliga trofast arbetande kvinnor i olika yrken.

● **ALLA DESSA BILDER** har gett oss samma budskap. Alla säger oss, att ni önskar fred. Ert vackra land viskar det. Era förstörda och i återuppbyggnad stadda städer ropar det. Barnens friska vänliga ansikten bär budskap om fred. De ungas arbetsglädje, bildningstörst och livslust kräver fred. De vuxna har alltid i sina samtal eller anföranden återkommit till detta: hjälp oss att bevara freden.

● **OCH NU VILL VI SÄGA ER:** vi lovar att föra ert budskap vidare så långt vår röst når.

Ni har ett rikt land. Ni har ett väldigt arbete framför er, ni har en löftesrik ungdom, som ni önskar bereda ett lyckligt människoliv.

Vi, som redan förut kände er fredsvilja, är glada och tacksamma att ha fått mottaga ert budskap. Det stärker oss i vår kamp för freden. Tack vare vårt besök hos er skall, hoppas vi, fredens försvarare växa i antal i vårt hemland Sverige.

Jeanne Pitaval har frikänts!

Strax före klockan tolv lördag den 26 augusti började hurrarop skalla från den väldiga folkmassa som samlats framför fängelset Fort Montluc i Lyon i Frankrike. Folk som man minst trott det om tog sig före att omfamna den som råkade stå i närheten. Någon tog upp Marseljäsen som snart steg i en väldig kör... Spårvagnsförare stannade upp och steg ur för att höra nyheten:

»ALLA ARTON HAR FRIKÄNTS!»

De rusade tillbaka för att berätta det för passagerarna. Tågen som körde förbi utanför fängelseplatsen saktade farten och lokomotivförarna lutade sig ut och fick veta vad som hänt, sedan körde de vidare med glatt tjutande ångvisslor.

Denna historia började egentligen i mars i år då en folkmassa i Roanne demonstrerade mot att ett tåg skulle avgå med vapen för kriget i Viet Nam. Polisen gick till attack mot demonstranterna och flera av dem arresterades för att i fängelse invänta militär rättegång i tecknet av de reaktionära lagar som nyligen instiftats i Frankrike mot fredens försvarare.

En av demonstranterna var Jeanne Pitaval, sekreterare i Roanneavdelningen av Franska kvinnors förbund och medlem av detta förbunds nationalråd. Som medlem av motståndsrörelsen sedan 1940 hade Jeanne varit med och fört livsmedel och budskap till partisanerna i bergen, medan hennes man som var järnvägsman, deltog i kampen om järnvägarna.

Detta var inte första gången Jeanne kom i kontakt med fängelset. Hon visste vad krig och utländsk ockupation betyder och hon hade beslutat att kämpa för alla folks rätt till fred och oberoende. Därför hade hon redan tidigare arresterats två gånger för aktioner mot det »smutsiga krig» som franska regeringen för mot Viet Nams folk. Bara några månader tidigare hade hon stått inför rätta och dömts för att till arbetarna i vapenfabrikerna ha delat ut flygblad som uppmanade dem att göra traktorer för fredligt bruk i stället för tanks för kriget, varvid hon fick stöd från bönderna på den omgivande landsbygden.

Rättegången mot de 18 i Lyon var ett viktigt steg i den franska regeringens försök att undertrycka oppositionen mot det avskydda kriget i Viet Nam. Genom att hålla den inför militärdomstol, under påtryckning från regeringen, trodde man att det skulle lyckas att fälla de anklagade som »skyldiga». Genom att flytta rättegången från Roanne hoppades man kunna isolera de svarande från deras försvarare bland folket. (En ödets ironi är att de fängslades och förhöordes i samma fängelse, Fort Montluc, där flera av dem redan suttit inspärrade för sitt motstånd mot nazisterna).

Men domen blev en stor seger för fredens sak.

★

Hur blev det möjligt?

Det blev möjligt tack vare den väldiga proteststormen från folket. Rättens ordförande sade själv

på rättegångens första dag att han hade mottagit »tiotusentals protester» från hela landet och att de anklagade tydligen »understöddes av en betydande del av den franska opinionen». Femtio tusen namnunderskrifter hade samlats i departementet Rhone där rättegången ägde rum enbart av Franska kvinnors förbund. Nya mängder av underskrifter samlades av andra organisationer. Delegater kom från avlägsna byar i Frankrike med protester. Ungdom kom från det stora vänskapsmötet i Nizza mellan fransk och italiensk ungdom och överbringade hälsningar och gåvor till fångarna. Fångarnas familjer uppvaktade nationalförsamlingen och republikens president i Paris och krävde slut på krigspolitiken.

Fångarna fick mängder av brev och gåvor, frukt osv. En katolsk kvinna sände en kär bönbok till Jeanne Pitaval. Möten och demonstrationer ägde rum oupphörligen: affischer av olika slag täckte hela området. Statstjänstemännen i den sociala administrationen i Lyon, en konservativ grupp, understödde de 18 därför att som de påvisade, de sociala anslag som de hade att förvalta till följd av krigsbudgeten praktiskt taget reducerades till ingenting. När rättegången öppnade visste hela Lyon om det och den största delen av befolkningen sympatiserade med de anklagade. När abbé Boulier, den uppskattade katolske ledaren, kom till Lyon tackade taxiCHAUFFÖREN som körde honom för att han kommit att vittna till de anklagades förmån.

En timme efter att statsåklagaren hade hållit sitt inledningstal och krävt 5 års fängelse i ensamcell för de flesta av de anklagade kom 25 protesttelegram.

★

Under rättegången som varade fem dagar nådde folkrörelsen sin höjdpunkt. Järnvägsarbetare som hade några kamrater bland de 18, upphörde med arbetet under flera timmar och meddelade att det skulle komma till allvarligare strejker om de anklagade dömdes. När de körde sina tåg förbi Fort Montluc där rättegången ägde rum, blåste deras ångvisslor varnande...

Spårvägsarbetarna i Lyon, de 12,000 metallarbe-
Forts. å sista sid.

Möte med Vera Inber

Vi åkte i bil en halvtimme från hotellet i Moskva, vi kom till en grön park vid asfaltvägen och där vek bilen av ner mot Moskvafloden. Vi åkte fram över grusgångar mellan planterade träd och kom fram till ett sagoslott i nästan morisk stil — det var kanalstationen, där vår resa skulle börja.

Kaptenen på stället, i fin uniform, tog emot oss och förde oss in i ett stort rum med en väldig karta på väggen. Längst ner lyste staden Moskva som en stjärna, och därifrån utgick ett blått streck som grenade ut sig över den gröna bakgrunden och sökte sig fram till stora sjöar i stadens avlägsnare omgivningar. Det var Moskva-Volgakanalen som förenar Moskva med hela det stora ryska flodsystemet och tillför staden dubbelt så mycket vatten som den hade förut.

Och nu skall vi få fara ut på denna kanal och se dess slussar och strandanläggningar och höra hur djupt och brett och ingenjörsmässigt intressant detta stora företag är.

Och vi vandrar utför trappor och stiger ombord på en liten båt. Just när vi kommer lägger en stor ångare ut från kajen, den skall fara till Astrakan med semesterfirare, som bor på båten i tre veckor och ser sig omkring över land och vatten.

Vi vinkar från vår lilla båt och följer drömmande de semesterfarande med blicken... Astrakan? Vid Kaspiska havet — är det inte?

Då säger någon: — Får jag föreställa dig för Vera Inber? Och jag trycker en liten spröd ljus kvinnas hand, det vänliga intelligentas ansiktet ler — och bortkastade är på mig alla uppgifter om kanalens tekniska finesser, dess bredd, dess djup, dess slussars kraft och trafiken på dess vattenyta. Jag har ramlat ner i glädjen att träffa en människa, en kollega, vi simmar ut i litteraturen — och säger bara ibland pliktskyldigast: — Se så vacker stranden är! eller — Se, så originella sommarvillor av trä — precis som i Sverige på 90-talet!

Jag har läst Vera Inbers noveller med stor njutning. Nu får jag av henne själv höra att hon egentligen är poet — och jag förstår det — jag har hört det förr — hennes stil är poetisk, hennes sätt att fånga ögonblicket och stämningen är lyrisk. Men att översätta ryska är redan svårt — att översätta rysk lyrik är ännu svårare. Så vi har fått nöja oss med hennes noveller — och det är förtjusande. Med öm humor tecknar hon människoöden, speglade i en dagdroppe, i en rörande situation. Även över de hemiska och heroiska händelserna i Leningrad, som hon skildrat, har hon lyckats breda en ömhetens slöja som hjälper oss att uthärda. Hon är en ypperlig

förmedlare till oss av den stämning vi kallar »rysk» — förmågan att njuta av ögonblicket, att glädjas med andra, att le genom bekymmer, att hellre älska än hata...

Vi talar om litteraturen just nu. Vi kommer väl överens — kanske därför att vi båda är kvinnor av samma generation. — Hon säger: — Jag kan aldrig komma ifrån att skildringen av människan som hon verkligen är, är huvudsaken. Förklaringen, avslöjandet, sanningen om vad som sker bakom det som synes ske — det är för mig det viktiga. — Joyce och Eliot är antagligen en moderiktning, som kommer att glida förbi. Det är groteskt att upphöja obegripligheten till konst — även om poesien alltid kommer att förbli främmande för en del människor. Men att skriva bara för en klick författare eller invigda — nej, det ligger inte för henne — och inte för de andra sovjetryska författarna heller. Också enkla männi-

Gunhild Tegen (t. v.) och Vera Inber.

skor måste förstå, alla dessa som inte känner igen klassiska citat eller litterära allusioner. Det pedagogiska draget är alltid nära i den sovjetryska litteraturen. Men — det är inte kritiken som bestämmer vilka som blir belönade med pris — det är en högt begåvad kommitté av litterära män — och de går ofta mot tidningskritiken...

Precis detsamma sade Ilja Ehrenburg i somras när han var i Stockholm och diskuterade med svenska författare.

— Finns det några unga författare som passar för oss i Sverige? frågar jag. — Några kvinnliga romanförfattare till exempel?

— Ja, visst — jag kan nämna två som skriver utmärkt och har valt ämnen av allmänt intresse: Vera Pannove har skrivit flera goda romaner, men särskilt en borde intressera även utlandet. Den heter Reskamrater, och handlar om människorna på ett ambulanståg. Den andra är en leningradsläkare, Galina Nikolajeva, som skrivit om en kolchos, Skörden heter romanen.

— Och dramatiken?

— Vi har först och främst Konstantin Somonov bland de unga — har ni några av hans dramer översatta hos er?

Jag påminner mig Under Prags kastanjer i radio-serien 1947.

— Det finns många pjäser av honom som borde passa er ännu bättre, säger hon och räknar upp en hel lista...

Det har börjat blåsa och vi går ner under däck. Där sitter de andra vid långa bord med frukt och te och sandwiches — och vi värmer oss med många glas te. Efteråt tar någon upp en sång — om Stalingrad — och de andra stämmer in. Snart insveps vi i ett rus av sånger. Också Vera Inber sjunger av hjärtans lust. Jag försöker fånga hennes profil på mitt block — men ansiktet och ställningen skiftar oupphörligt. Hon har starkt tycke av Cora Sandel med sin ljusa hy och intelligent blick — och är även litterärt ganska nära släkt med henne.

Vi skils på stranden där bilarna väntar. Hälsningar, på återseende, vi låter höra av oss — och så en hjärtlig handtryckning!

Vi talade tyska hela tiden — och utan tolk.

Vera Inber är född 1893 i Odessa. Hon har skrivit dikter och noveller. Översatta till svenska är:

Platsen i solen (1930).
Naktergalen och Rosen (1931).
Gråt inte, Ninel (1932).
Månens död (1945).
Dagbok från Leningrad (1946).

I Vera Inbers noveller träffar man ofta älskliga små ryska skolflickor i svarta förkläden (på högtidsdagar är förklädena vita). Så var det när Vera Inber själv var skolflicka; så var det också när den svenska kvinnodelegationen besökte en flickskola i Moskva.

Om "Community Centers"

Ur ett radiosamtal mellan Andrea Andreen och Hillevi Svedberg

A. Jag tror att man kunde ordna så att man fick alla former av halvöppen barnavård i tillräcklig mängd och mindre arbete i de enskilda hemmen och möjlighet till något betalat yrkesarbete för alla gifta kvinnor, som ville ha det, och framför allt mindre isolering för familjerna, mer arbetsbesparande samverkan mellan husmödrarna — det gamla storhushållet i modern form.

H. Det där låter som om du hade läst Reillyplanen. »En ny livsform» av Wolfe, som stod refererad i Byggmästaren förra året. Hans tanke är att sammanföra 30 till 60 bostäder i form av radhus kring en gemensam gräsplan, som alla runt om boende ser och har uppsikt över. För tre sådana bostadsenheter — kring varsin gräsplan — finns det ett gemensamt »community center», som innehåller daghem, lek-skolor, storkök, restaurang, tvättstuga, fritidslokal-er av olika slag och butiker.

A. Fint men det där måste man tänka på när man planerar ett bostadsområde.

H. Just det ja.

A. Man skyntar vill jag minnas en sådan tankegång i betänkandet om Familjeliv och hemarbete.

H. I det praktiska arbetet med Stockholms generalplan har man räknat med gemensamhetslokaler av olika slag för de nya förortsstadsdelarna. Men i den stora produktionen av bostäder just nu ställs inga krav på gemensamhetsanläggningar. I ett föredrag år 1949 framhöll arkitekt Sidenbladh att beklagligt nog bostadsstyrelsen, som ställer minutiösa krav i fråga om lägenhetsytans disponering, står fullständigt likgiltig för »om det finns butiker där husmödrarna kan handla, barnstugor för småbarnen, ungdomsgårdar och fritidsgårdar för den fria aktivitet, som ytterst är grunden för hela vårt samhällsskick.»

Han säger att de statliga myndigheterna värderar gemensamhetsanläggningarna ungefär som smultron och mjölk, dvs. som något mycket bra och fint, som dock saknar näringsvärde i jämförelse med bostadsproduktionens bastanta magfyllnad. Sidenbladh däremot anser att gemensamhetsanläggningarna är lika nödvändiga komplement till bostaden som vitaminerna är nödvändiga i födan dvs. dessa anordningar är nödvändiga för en sund livsföring i våra moderna bostadsområden.

A. Beror det på att gemensamhetsanläggningar blir så förskräckligt dyrbara?

H. Nej det blir de egentligen inte. Man behöver bara öka bostadsytan med ungefär 4 %.

A. Ja den lilla ökningen som det skulle betyda på varje enskild lägenhet kan ju inte alls ersätta det man vinner med gemensamhetsanläggningar. Så det

är nog andra skäl och sannolikt fördomar som ligger bakom.

H. Ja det är nog troligt. Den som refererar Reillyplanen berättar att staden Birkenhead, som den var avsedd för, förkastade planen därför att den borgerliga gruppen ansåg att den var för kommunistisk och referenten förmodar att »en plan baserad på så långtgående idéer om inbördes hjälp och gemenskap skulle om den framfördes hos oss möta en likartad kritik.»

A. Vad var det som de tyckte så illa om i planen?

H. De trodde att ett sådant samhällsbygge var olämpligt i ett demokratiskt samhälle eftersom det nog skulle utplåna individualitet och initiativ hos dem som bodde där.

A. Ja det är typiskt. Ingen demokrati om inte var och en kokar sin egen potatis! Du kommer väl ihåg att tidningarna skrev om det första kollektivhuset på 1930-talet att det var rena kommunismen? Den förskräckelsen gick över när man såg huset i funktion och jag tror det skulle gå likadant med våra community centers. De skulle också bli accepterade.

H. Jag tror absolut att community centers är framtidens melodi.

A. Ja det skulle vara bra ur många synpunkter. Utom hemmet arbetande mödrar skulle få mycket mindre dubbelarbete än nu. De skulle få hjälp både med barnavård och tvätt och matlagning. Och hemmakvinnorna i städer och tätorter skulle få en ny storhetstid. Tänk så roligt för dem att under en större eller mindre del av dagen få ägna sig åt just den del av hemarbete, som de är skickligast i och få göra det mot betalning och få göra det bland arbetskamrater. Jag tror att husmödrarna skulle tycka om det. Vi har ju redan sett att många av dem med glädje åtagit sig att sköta skolmåltiden i mindre skolor.

H. Naturligtvis skulle man inte öva någon påtryckning för att få alla hemarbetande kvinnor att ta ett arbete utom hemmet. En del skulle säkert fortsätta att bara sköta *sitt* hem och *sina* barn som förut. Men det vore bra för dem också att bo vid ett community center. De kunde lämna sina barn i lekskolan, de kunde ibland ta hem en färdiglagad måltid och de skulle ha nytta av tvättstugan och glädje av fritidslokalerna.

Med de här större enheterna kunde man kanske också lösa ett problem som du och jag ofta funderat på — bekymret med de lindrigt sjuka barnen.

H. Ja man kunde nog finna olika utvägar att lösa det inom en samhällsgrupp där man ändå känner varandra och är inställd på samverkan.

Kvinnornas land

SOVJETUNIONEN är kvinnornas land framför alla andra. Inom industrin är hälften kvinnor, inom byggfacken är de väl representerade, inom jordbruket är de i stor övervikt, inom hälsovård och skolväsende dominerar de nästan helt med fyra femtedelar av den samlade personalen.

Givetvis har det andra världskriget starkt bidragit till att öka antalet kvinnor särskilt inom industrin och byggnadsverksamheten. Kvinnorna ryckte in i produktionslivet då männen drog till fronten, många av dem återsåg aldrig sina män. Kommer antalet kvinnor, sysselsatta inom den offentliga produktionen, procentuellt att minskas när en ny generation av män växer upp?

Får man döma efter samtalen med de kvinnor vi kom i kontakt med, kommer något sådant icke att ske. Kvinnorna älskar sitt yrkesarbete. Det är ingen tillfällig hobby, inte ett medel att skarva ut männens inkomster, inte en väg att skaffa en dyrbar pjäs som man annars får avstå från eller någonting dylikt. Yrkesarbetet var för alla de kvinnor vi talade med ett livsbehov, den största glädjekällan, föremålet för deras största och käraste ansträngningar.

A. Det är inte omöjligt att en så här radikal förändring av hemmets mönster också kunde lösa problemet om mannen i hemmet. Ännu så länge anses det självklart att kvinnan sköter hem och barn och mannen är familjeförsörjare. Det faktum att många kvinnor arbetar utom hemmet har inte mycket ändrat männens inställning. Därav kvinnornas dubbelarbete. I våra community centers — vad ska de heta på svenska förresten? — blev det kanske lättare att få männen att dela det återstående hemarbetet och barnavården med kvinnorna. Arbetsgemenskap inom hemmet också — det vore inte dumt.

H. Ja om vi nu ska sammanfatta så tycker vi att det vore bra om hemarbetande kvinnor i städer och tätorter fick den arbetsgemenskap och del i produktionen, som nu bara jordbrukets hemkvinnor har.

A. Och det är bra för barnen att inte bara vistas i ett litet hem med sin mamma utan också ha jämnaåriga lekkamrater under förskolåldern och fritidsutrymmen under uppväxtåren.

H. Och det skulle vara bra för männen att ägna sig mer åt hem och barn.

A. Och det skulle vara bra för samhället om män och kvinnor vore mera jämnspelta.

PS. Vi har upptäckt att det faktiskt finns ganska goda ansatser till Community Centers i en del av Stockholms förorter. Och man har ett namn också: centrum helt enkelt.

EN KVINNLIG ARKITEKT KAPUSTINA som visade oss några av Moskvas nyaste gator och redogjorde för rekonstruktionsplanerna protesterade mot formuleringen av min fråga, då jag vid ett tillfälle ville veta hur man har sig åt för »att dra in så mycket kvinnor i produktionslivet». »Det är inte bara det att vi är indragna» — anförde hon »vi kan helt enkelt inte leva utan aktivt deltagande i vårt lands produktion. Den största olycka som drabbat mig var då jag under nära ett år måste hålla mig borta från arbetet på grund av sjukdom. Jag behöver inte arbeta ur försörjningsskäl. Min make som är professor tjänar nog för oss båda, min dotters utbildning är säkerställd, men hur skulle jag som arkitekt kunna låta bli att intressera mig för varje hus som bygges i detta vårt Moskva?

Jag frågade en kvinnlig lättmatros på en kanalbåt — vår delegation hade inbjudits att se Moskva-Volgakanalen — om hon kanske skulle tycka det vara roligare att stanna hos sin familj i byn där hon hörde hemma.

— Om ni visste hur jag gillar detta arbete. Jag arbetar ett dygn och stannar hemma i två. Så nog hinner jag vara hos min familj, alltid. Min dotter studerar till agronom och jag är glad att jag kan hjälpa henne med hushållsbestyren. Men arbetet på kanalbåten är roligast, därför att man får utsyn över landet. Titta vad här byggs och hon pekade ut över nybyggda samhällen i närheten av Chimki kanalstation...

En metallarbeterska i grossess vid en svarv på instrumentfabriken Kaliber spärrade upp ögonen i största förvåning då jag frågade henne om hon hellre skulle vilja stanna hemma då den lille var född.

— Jag har ju min lagstadgade ledighet före och efter födelsen. Varför skulle jag stanna hemma. Jag hoppas jag skall vara stark nog att ta tillbaka mitt gamla arbete när den tiden är ute. Jag har rätt att återfå mitt gamla arbete...

— Och om ni inte är stark nog?

— Då får jag anvisning på lättare, men har rätt till samma betalning som vid den här maskinen. Men den här maskinen tycker jag om. Den är min vän och jag vill helst fortsätta här. Barnet tar jag med till krubban och jag har rätt att sköta om det under amningstiden utan avdrag på min lön. Barnen har det bättre i krubborna än hemma. Sköterskorna är ju utbildade för sitt arbete liksom jag för mitt. Varför skulle jag stanna hemma...?

DE FLESTA KVINNOR jag talade med ansåg att rätten till arbete var den största framgång sovjetmakten skänkt dem, arbete med lika-

*Siri Derkert i Moskva.
Ritblocket var alltid
med.*

lön för lika prestation och lika utbildningsmöjligheter som männen. Att kvinnorna i allt större utsträckning utnyttjar dessa möjligheter framgår både av den stora roll de redan spelar inom produktionslivet och av den utbildning de skaffar sig. Av samtliga personer med högre utbildning i Sovjetunionen är 42 % kvinnor. Alla unga kvinnor som inträder i produktionslivet har liksom de unga männen genomgått nödvändig yrkesutbildning. I vissa fack omfattar den 1 år, i andra 2 år, i några fall ännu mera. Yrkesutbildningen betalas. Elever som inte har hem i staden där skolan är förlagd får logi gratis. Alla yrkesskoleelever erhåller mat gratis fyra ggr om dagen samt vissa kläder, dessutom får de stipendier, dels för kläder, dels för andra behov, såsom teater, biografbesök, inköp av böcker m. m. Dessa stipendier varierar. På konfektyrfabriken Karl Marx utgjorde de 112 rubel per månad. På instrumentfabriken Kaliber utgjorde de genomsnittligt 180 rubel per månad. Yrkesutbildningen betungar således inte föräldrarnas ekonomi. Flickorna behöver inte som hos oss sitta emellan när familjens ekonomi inte räcker till för att ge alla barn en lämplig utbildning.

Sovjetkvinnornas stora intresse för yrkesarbetet kan endast förstås om man hela tiden har för ögonen de ansträngningar som från samhällets sida nedlägges till skydd för moderskapet och barnens intressen. Betald ledighet före och efter födelsen; rätt för kvinnorna att få tillbaka sitt tidigare arbete efter barnets födelse; rätt att få samma betalning som tidigare därest hennes hälsotillstånd kräver att hon efter födelsen övergår till lättare arbete; företagets förpliktelse att skaffa barnkrubbor och daghem för alla barn vars mödrar kräver det; den sakkunniga och kärleksfulla vården barnen ges i dessa krubbor och daghem — allt detta och mycket annat skulle behöva behandlas för att ge en riktig bild av de förhållanden som möjliggjort för kvinnorna i Sovjetunionen att utföra sitt yrkesarbete utan att behöva avstå från moderskap, utan nackdelar för barnen. Mer därom i annat sammanhang.

Rodny Öhman.

FN-stadgan och Korea

● **MRS JESSIE STREET** har låtit oss få del av följande skrivelse, som hon sänt ut till fackföreningar och liknande organisationer.

FN-organisationen vilar på FN-stadgan och kan verka endast i enlighet med dess bestämmelser. I fråga om Korea har man ej tagit hänsyn till FN-stadgan. Detta är tydligt för en var som läser stadgan. Den är lätt att läsa och ingen bör uttala sig om »besluten» i fråga om Korea utan att ha läst kapitel I, V, VI och VII i densamma.

Följande artiklar i dessa kapitel är av särskilt intresse:

Artikel 23 (1) stadgar att de fem stora skola vara ständiga medlemmar av säkerhetsrådet och att det skall finnas sex icke ständiga medlemmar.

Artikel 27 (3) stadgar att beslut i säkerhetsrådet kräver bifall av sju medlemmar, bland dem de ständiga.

Artikel 32 stadgar att varje part i tvist, som är föremål för säkerhetsrådets behandling, skall, vare sig den är medlem av Förenta Nationerna eller icke inbjudas att utan rösträtt delta i överläggningen om denna tvist.

Artikel 33 (1) stadgar att parterna i första hand skola söka uppnå en lösning genom förhandlingar, undersökningsförfarande etc, eller genom andra fredliga medel efter eget val.

(2) Säkerhetsrådet skall, när det finner nödvändigt, uppfordra parterna att lösa tvisten genom sådana medel.

Artikel 36 stadgar att säkerhetsrådet äger föreslå lämpliga tillvägagångssätt eller metoder för sakens tillrättaläggande.

Artikel 2 (7) förbjuder ingripande i frågor, som väsentligen falla inom vederbörande stats egen behörighet.

Artiklarna 39 och 40 ge säkerhetsrådet i uppdrag att fatta beslut om åtgärder i syfte att upprätthålla eller återställa internationell fred och säkerhet.

Artikel 41 ger säkerhetsrådet i uppdrag att besluta vilka åtgärder — sanktioner etc. — som skola användas för att giva verkan åt dess beslut, åtgärder icke innebärande bruk av vapenmakt.

Artikel 42 ger säkerhetsrådet rätt att tillgripa vapenmakt endast om alla dessa åtgärder visat sig otillräckliga.

Det är tydligt att hitintills artiklarna 2, 23, 27, 32, 33, 36, 39, 40 och 41 icke vunnit tillämpning i Koreafrågan.

Man har dragit fördel av det faktum att folken i de länder, som är medlemmar av Förenta Nationerna, icke känner till FN-stadgans ändamål, principer och verkningssätt. Det är viktigt att allmänheten känner till stadgans bestämmelser och om

Den lilla flickan och duvan

En vacker saga
av PIERRE GAMARRA

Kriget, det förskräckliga kriget hade kommit till den stad där hon bodde. Det hade dragit fram som svarta gamar över staden. Det hade dödat hennes pappa. Nu drömde hon om att fara bort till ett underbart land, ett sagoland utan gamar. Alla ville hjälpa henne att få fara. Geografiboken skulle söka rätt på ett bra land. Månstrålen och Vinden skulle leta reda på en fågel, som kunde bära henne dit.

Och Nattvinden och Månstrålen sökte efter en fågel. Men de fann ingen. En satt och sov, en annan satt i bur, en tredje var alldeles för liten. Det skulle ha behövts en stor vacker fågel med utbredda vingar och fina vingfjädrar, med lätt och smidig kropp och kraftigt bröst för att plöja genom luften, genom molnen — — —

— Vackra fågel, vackra fågel var är du? sa Vinden med sin mildaste röst.

Men plötsligt darrade Månstrålen.

— Se på det här fönstret, där det lyser.

— Ja, jag ser ett fönster där det lyser.

— Och innanför fönstret?

— Innanför fönstret ser jag en man med ett snö-vitt blad framför sig — — —

— Vi går närmare.

— Vad heter han?

— Han heter Pablo Picasso. Han är en målare.

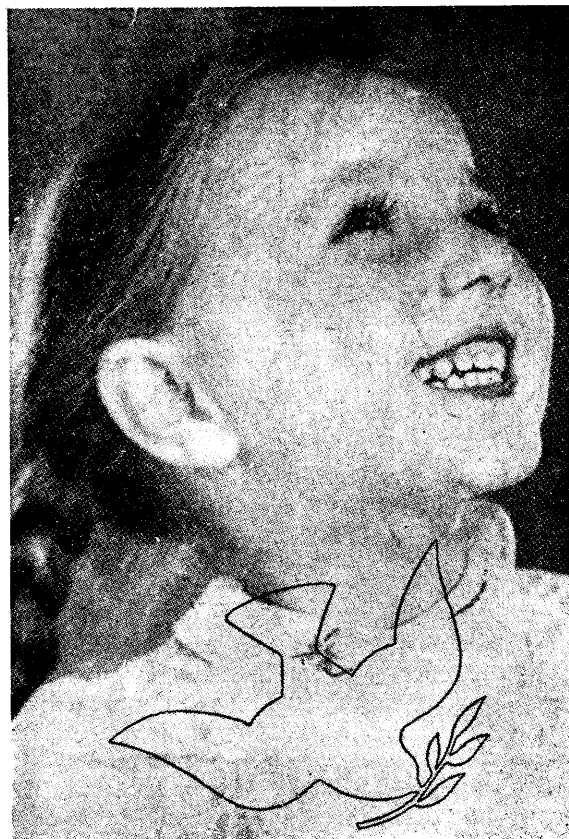
— En målare, sa Vinden, det är något i samma stil som en musiker. Jag är nu mest bekant med musiker.

— Herr Picasso, herr Picasso viskade Månstrålen. God afton, herr Picasso.

världsfreden skall kunna bevaras är det nödvändigt att stadgans ändamål, principer och arbetsmetoder är riktigt och konstitutionellt upprätthållas.

Säkerhetsrådet har tills dato icke mött upp under de villkor, som stadgan föreskriver och har icke följt den arbetsordning för lösande av tvister, som stadgan föreskriver. Härav framgår att man saknar grundval för kravet att Förenta Nationernas medlemmar ska stöda de »beslut» man fattat.

För att kunna utnyttja Förenta nationernas organisatoriska möjligheter till fredens återställande måste man framställa krav på att händelserna i Korea tas upp till behandling i enlighet med de föreskrifter som fastställts i Förenta nationernas stadga.

— God afton, mina vänner, sa målaren. Vad vill ni mej?

— Jaa — ingenting, herr Picasso, sa Månstrålen tvekande. Vi kom bara förbi och så ville vi hälsa på er.

— God kväll, mina vänner, upprepade målaren sakta.

Det syntes skrattrynkor i hans ansikte som hade samma färg som gräddat bröd och hans hand dansade över pappersbladet.

Plötsligen fattade Vinden ett beslut.

— Vi söker efter en fågel, herr Picasso. En stor, stark fågel som kan bära en liten flicka till ett underbart land.

— Ett underbart land? frågade målaren.

Och han strök sig om hakan och såg förvånad ut.

— Det är för en liten flicka, sa Vinden.

— Vad är det fatt med den lilla flickan? undrade målaren.

— Hon är rädd för kriget, herr Picasso, sa Vinden viskande.

Då började handen med färg som gräddat bröd att dansa igen.

Handen dansade. Vinden höll andan. Månstrålen darrade genom hela rummet bland tuber med torkad målarfärg, bland gamla penslar, bland runda stenar, bland skulpturer av kvinnor och män, bland färgrika tallrikar och gamla gitarrer som såg ut att vara glömda — — —

Där utanför var natten tyst den också. Det enda som hördes var de sammetsmjuka frasande pensel-dragen.

Äntligen stannade handen och målaren tog ett steg bakåt.

— Är det inte en duva, herr Picasso? frågade Månstrålen.

— Det är ju en vit fågel, herr Picasso, sa Vinden.

— Är det en fågel åt oss?

— En pappersfågel, herr Picasso, en pappersfågel? Vad vill ni att vi ska göra med den? Vi är inga féer, som kan förvandla pumpor till vagnar, råttor till prinsessor eller papper till levande vingar!

Målaren svarade inte. Han kliade sig på hakan och tittade på Fågeln.

— Vad vill ni att vi ska göra, herr Picasso? upprepade Månstrålen. Vi är inga féer — —

Och just som Månstrålen sa detta så flög Den Vita Fågeln sin väg. De såg hur den skälvde på papperet, darrade med alla sina fjädrar. Med en kraftig stöt lösgjorde den sig från bladet. Handen med färg som gräddat bröd följde ett ögonblick med på flykten. Fågeln tog vägen mot det öppna fönstret. Från de glömda gitarrerna ljud en djup ton som om hundratusentals och miljoner röster börjat sjunga i fjärran. Picassos duva tog vägen mot rymden över åkrar, floder och städer, dess vida vingar svepte genom luften i riktning mot den lilla sovande flickan — —

Duvan slog ned på fönsterbrädan och kuttrade in mot flickan.

Geografiboken tog på sig glasögonen för att kunna se på den riktigt noga. Han tyckte den var så vacker att han började stamma ord som föreföll meningslösa. Han läste geografiens innehållsförteckning.

— God afton, Vita Fågel, mumlade den Lilla Flickan. Är det du som skall föra mig till det vackra land som jag har hört talas om?

— Det är jag, sa Duvan och smekte blommorna på vägen med sina halvtbredda vingar. Stig upp, stig upp på min rygg.

— Kan jag ha mitt nattlinne på mig?

— Det kan du.

Barnet trippade fram till fönstret, klättrade upp i fönsterkarmen och satte sig på den varma dunkudden. Knappt hade hon satt sig ned förrän Fågeln åter var stadd på flykt. Kyrktornet var inte större än ett pennfodral, floderna var som spindelvävstrådar. Duvan gled genom molnen, vände på utbredda vingar.

— Ett sådant vackert land! ropade den Lilla Flickan.

Stora floder skymtade, deras vatten hade fransar av silver och mjölk. Sedan kom slätter, kullar och berg.

Vinden sprang bredvid Fågeln och förklarade vad man såg därnere.

Duvan sänkte sig. Hon snuddade vid snöhöljda bergstoppar, sedan öppnade sig väldiga slätter i naturen. Röda, blå och gröna stjärnor syntes.

— Det är städer, sa Vinden.

— Ett sådant vackert land! ropade den Lilla Flickan.

— Där är säd, sa Vinden, korn, bovete på sluttningarna, där är lindar, fruktträdgårdar — persikoträd, aprikoträd, körsbärsträd, päronträd, mandelträd — — Nu har vi de stora prärierna.

— Ett sådant vackert land!

— Det är jorden! ropade Vinden. Jorden där människorna bor — — Människorna odlar säd, sköter fruktträdgårdar och boskapshjorder, använder vattenfallens kraft till belysning i städerna. Med vattenkraften gör människorna röda, blå och gröna stjärnor — —

— Vad jorden är vacker!

— Här är Alperna, här är Kaukasus och Uralbergen. Här är den väldiga Sovjetunionen — — Ett stort, mycket stort land — —

— Ett stort land som sjunger, sa barnet sakta.

— Som arbetar och som sjunger, upprepade Fågeln. Och här är Himalaya, det högsta av alla berg, det är världens tak. Här är Kina — —

— Jag hör att det kommer sång från Kina också.

— Det är ännu ett stort land — —

— Jag ser havet, åh, ett sådant väldigt hav! Vad heter det?

— Det Stilla, det Fredliga, Pacific! viskade Vinden. Pacific det betyder fred — —

— Jag vet, sa den lilla allvarligt, det betyder fred. Freden!

— Och just som hon uttalade det ordet spände Duvan vingarna och började sväva och vingarna tycktes växa. Det var väldiga vingar och man tyckte att de svepte kring hela jordens rund — —

— Här har vi Japans övärld, sa Vinden. Det stora havet tar sin början. Vi far fortare än alla vindar, vanliga vindar. Därborta får du se Amerikas berg, Klippiga bergen, vetefält och bomullsfält, Brasiliens jungfruliga skogar och Argentinas pampas — —

— Jag hör sång i dessa länder också, jag hör sång och gråt. Jag ser svarta och röda människor. Varifrån kommer de här svarta människorna?

— De kom från Afrika för länge sedan, kedjade på botten av båtar som boskap. Man kallade dem slavar — — Slavar, vet du vad slavar är för något? Det är människor som sliter och arbetar för andra som gör ingenting och som lever av sina träslars slit.

— Finns det fortfarande slavar på jorden? frågade barnet.

— Ja, ja, viskade Vinden, det gör det — —

— Och vilka finns det mest av? De elaka eller de andra?

— De andra är de flesta — —

— Då förstår jag inte. Vi måste sätta de elaka i fängelse. Vad kan de elaka göra om de inte är mer än en handfull? — —

— Kriget, sa Vinden med en mycket allvarlig röst, de vill göra krig för att rädda sig, för att kunna fortsätta att leva av de andras slit. De vill sätta hela jorden i brand, sädesåkrarna, betesmarkerna och fruktträdgårdarna — —

— Duva, Duva — viskade den Lilla Flickan sakta. Och hennes fingrar smekte de blåskimrade snöiga fjädrarna på Fågeln's smidiga hals.

— Duva, Duva, upprepade barnet, bär mig överallt så att jag får säga till människorna att kasta de elaka i havet, så att man inte mer kan tala om detta. Jag vill inte att de tänder eld på jorden — — Åh, vad är detta för en sång jag hör?

Från hjärtat av Amerika höjde sig en stor djup stämma. Den flöt som en flod i den klara natten. Det var en allvarlig, kraftfull sång. Det var en väldig människoröst. Den överröstade nattens ljud, syrnornas sång, sjöarnas och havens brus.

Längs, längs hela Mississippi sjunger vi dag och natt.

— Vem är den mannen som sjunger?

— Han heter Miljoner, svarade Vinden.

— Miljoner? Det namnet har jag aldrig hört — Miljoner, Duva, bär mig till den mannen som heter Miljoner så ska jag säga till honom att kasta de elaka i havet —

Men plötsligt stannade Duvan.

På ett stort område var det en mörk, röd urholkning i marken. Gnistor, förfärande blixtar steg upp därur. Man skymtade gestalt som liknade människor. Men det kunde inte vara människor. De hade ansikten som vidunder.

— Gode Gud! sa den Lilla Flickan darrande vad är detta för ett land?

— Det är Dödens kungarike, sa Vinden med en mycket allvarlig röst. Det är gamarnas näste. Här tillverkar vidunder dödsägg åt gamarna. Gamarna tar dessa ägg i sina klor. När ett enda ägg kastas på jorden brinner en hel stad, mödrar begråter sina barn och barn förlorar sina mödrar — —

— Bomberna, bomberna! snyftade barnet. Duva, Duva, för mig på alla luftens vägar. Jag måste väcka hela världen, jag måste säga till dem att ta de elaka och kasta dem i havet — —

Slut i nästa nr.

Kära medlem av SKV! Under denna månad är namninsamlingen för Stockholms-appellen vår viktigaste uppgift. Omkring en kvarts miljon människor i vårt land har hittills undertecknat appellen men en stor del av vårt folk har ännu ej blivit tillfrågad. Helt visst är den latenta fredsviljan mycket större än antalet namnunderskrifter anger. Har du gjort allt vad du kan? Skriv eller telefonera så kommer en insamlingslista omgående! Andrea Andreen, Köpmantorget 2, Stockholm. Tel. 201 510.

En seger för freden . . .

Forts. fr. sid. 4.

tarna i området och 3,000 byggnadsarbetare lade enhälligt ner arbetet. Textilarbetare i många fabriker och städer demonstrerade på samma sätt.

Det krigströtta Frankrikes och hela världens röst gjorde sig hörd i rättegångssalen, röster från hundratals miljoner beslutsamma män och kvinnor... Abbé Boulrier som vittnade för de anklagade talade i namn av de katolska massorna som hatar kriget. Alain le Leap talade för de 78 miljonerna medlemmar i Fackliga Världsfederationen . . .

För åhörarna var det som om allt det bästa och finaste hos mänskligheten var koncentrerat i de ord som Marie-Claude Vaillant-Couturier, generalsekretär i KDV, uttalade:

»Jag är helt enig med de anklagades handlingar och om jag varit i deras ställe skulle jag ha handlat på samma sätt. Jag hade lyckan att slippa levande ut ur dödslägren. Under många månader satt jag i isolerad cell, och under årtal genomgick jag fasorna i Auschwitz och Ravensbrück utan att veta om jag någonsin mer skulle få se min son. Men om jag

Tidningen Vi kvinnor i demokratiskt världsförbund

Utgivare: Andrea Andreen
Köpmantorget 2, Stockholm

Redaktionskommitté: Elsa Svartengren,
Valborg Svensson,

Utkommer med nio nr per år.

Prenumerationspris per år: Kr. 2: 50.

Lösnummer 35 öre (kommissionärer antagas).

Postgiro 51323, Box 18073, Stockholm 18.

Svenska Kvinnors Vänsterförbund.

Diskussionsämnen i detta nr.

1. **FN-stadgan.**

Material: Artikeln om FN-stadgan och Korea i detta nummer. FN-stadgan rekvideras från Föreningen Mellanfolkligt Samarbete för Fred, Lilla Nygatan 4 (pris 15 öre).

2. **Lika-lönen.**

Material: Rodney Öhmans artikel *Kvinnornas land* i detta nummer. SKV:s småskrift *Samma lön för samma arbete* (pris 10 öre). TCO:s skriftserie nr 1 *Lika arbete — lika lön* (pris 2 kr.) i bokhandeln.

3. **Gemensamhetsanläggningar för familjer.**

Material: Artikeln *Om community centers* i detta nummer.

skulle vara tvingad att göra det om igen, om det skulle kosta mitt liv att rädda honom och alla barn i Frankrike och i hela världen från ett atomkrigs fasor, skulle jag inte tveka ett ögonblick. Det är för detta som de anklagade har demonstrerat. Om ni dömer dem måste ni döma alla mödrar som kämpar för sina barns liv. Ni måste spärra in hela Frankrike i fängelse.»

Abbé Pierre Salomai som i början hade vägrat att vittna för de anklagade bevisade sanningen i de ord ur motståndssången som citerades av försvarsadvokaten: »Vänner, om ni stupar kommer andra ur dunklet för att ta er plats». Efter att ha hört rättegången och de hårda domar som krävdes av åklagaren, förklarade han: »Om en enda av dessa anklagade blir dömd, hur lätt domen än må bli, så skall jag själv skriva och trycka ett flygblad och gå i spetsen för alla demonstrationer till deras förmån.» Så gick det till när Jeanne Pitaval och hennes kamrater i kampen för freden frikändes.

Ur innehållet:

	Sid.
VALET	2
HAR VI EN SVENSK JARNRIDÅ?	2
SÅ LÅNGT VÅR ROST NÅR	3
EN SEGER FÖR FREDEN	4
MOTE MED VERA INBER	5
OM "COMMUNITY CENTERS"	6
KVINNORNAS LAND	7
FN-STADGAN OCH KOREA	8
DEN LILLA FLICKAN OCH DUVAN	9
Saga. Forts.	